

- 1, 209/933-34. - 3641/1 - 1934. máj. 25; vegyes
retbbs. /
- 2, 19/34-35, - 3768; 1934. vegh. 25-én, tetele
retbbs. /
- 3, 98, -34-35, - 3847, - 1934. dec. 13-án
torlenci retbbs. /

(1. Püspökladányban, Hajdú
1911. május 31-én, sam. k.) /

avatósa: 1934. Kb) 15.

M

DEBRECENI IL. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYRENDEZETI
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉRK: 1934 SZEP. 27.

73 szám. Előirat: _____

1934-1935 Utóirat: 362/1934-35

Bíralatra kiadatik:
Mell. Dr. Föth Lajos
és
Dr. Bacso' Jenő
ny. 6. tanár kromaker,
Debrecen, 1934. szept. 24-én.

Dr. Föth Lajos
p.-i. dékán.

Kellékszavatosság.

Doktori értekezés.

írta:

Géczy István
jogszigorló.

Dr. Reitszer Béla a jogászegyletlen tar-
tott „A teljesítési és szavatossági szabályok viszony-
nya a törvényekben” című felolvasását a következő
his ellesszéssel kezdte: „Pompeji utolsó napjai-
ról és történetéről Bulwer oly hü képet adott a ró-
mai életnek s ennek egyik legjellemzőbb meg-
nyilvánulásának a rabslolga-intézménynek,
hogy abból sokkal mélyebb bepillantást nyer-
hetünk a római életviszonyokba, sőt a római jog-
életbe is, mint a legtöbb jogtörténet olvasása köz-
ben.

Az egészny, való virágáros leány Ar-
dia életének somori és megható rajzában erő-
teljes vonásokkal állítja Bulwer az olvasó elé,
hogy a város pusztulása előtt lábrakapott híre-
tellen fényezés és erőtelenség következtében
a rabslolga-kereskedés és igazságtörés, amely a
különböző visszaélések folytán a hatóságoknak
annyi bajt okozott, minő fellendülést nyert. Oly
drága lett az aru és ritka a pénz, hogy polgári
viszonyok közt élő családoknak nem állt mód-

jukban esleidséget tartani. Ami jobb anyag a piac-
ra került, azt a gazdagabbak rögtön megvették. É-
igy aztán érthető, hogy az a jobb módú keresmá-
ros, akinek szintén szikrája van isleltekhez egy rob-
szolgánóra már épen távozni készül minden e-
redmény nélkül a vásárról, amikor egyik vidéki
ügynök odaugrik melléje és egy fiatal gyermekke-
lányt ajánl neki megvételre. A modern kalmanokat
megszégyenítő bőkezűséggel feldicséri árját a-
mely a legjobb fajtaból való: thesszáliai származa-
sú. Hamarosan rá is veszi a keresmárost a vételre.
Megmutatja neki a leányt, aki ott álldogál szeré-
nyen, szemlesütve s bizonyjára szépen fel is öltöztet-
te. Az alkut megkötik s az ügynök háza fogja a
leányt szállítani. És meg is történik, az ügynök meg-
jelenik a megadott helyen, kivesi az alkalmas pil-
lanatot, amikor szerke simcs bent az udvarban, a
bejáratonál a leányt ott hagyja s gyorsan odébb
áll. Mikor aztán a vevő kijön és ott találja a le-
ányt, ijedséggel veszi észre, hogy a leány való. Az
arú hibás. A forgalom érdeke már e korban meg-

hívanta a hatóság beavatkozását az emberek egymás közötti viszonyaikba. Még a római jog sem néskette tétlenül azt, hogy az eladó bármilyen hitvány árival megkötse a vételt. Az adósnak felelőnie kellett azért amit szolgáltatott. Az adósnak az a felelőssége a szavatosság.

Grosschmid Béni szerint a szavatosság egy sajátos létszaka az obligációnak. Megkérdéses. A consummatum, vagyis a lerótt kötelezettség a leróvásbeli fogyatékek (jog-hellekhiány) okából visszafordul non-consummatumra s az obligáció életfolyása újra kezdődik. A kötelelem az ő azon visszafordultságában: a szavatossági igény kötelezettség. (Grosschmid Béni: Fejleszték kötelmi jogunk köréből II. rész 1325. l.)

Ott áll a kapuban a vak leány. A kereskedő is és a keresztyén is megtette kötelezettségét. A szerződés perfect. A keresztyén nem nyugodhat bele a kereskedő szélhámoságába. Uszketelen nem veheti hasznát a vak leánynak. Mindenki éri, hogy a keresztyénnek joga, kötele-

se van a kereskedővel szemben; a kereskedő pedig kötelessé a kereséssel szemben. A jogosultság és kötelesség pedig egy kötelmi jogviszonynak a tartalma. Előttünk van egy obligáció: De ez nem új kötelelem. A régi adás-átvétel szerződés folytatása. Újra fölébredt az obligáció. Itt nincs új két szemben álló akaratnyilvánítás. Kincs nyilatkozat elfogadás egyik részéről sem. Egy nyilatkozat van csupán, a hitelesítő értesítés, amely az obligációt feloldozta.

A szavatosság tehát egy kötelelem, az eladó átruházási kötelességének folyományja, annak szavatossága is.

Gazdasági eredményt tekintve a szavatosság a teljesítésnek egy része. Úgy, hogy a jogosultat abba a gazdasági pozícióba juttassa mint ha a teljesítés kellően ment volna végbe. A szavatosság annak nagyjából szerződésről joghatállyal történő megállapítása, hogy az átruházott dolognak vagy egyéb jogtárgynak mely állapothoz kell a további kerülni. Mondja Almási Antal. (Kötelmi-jog 640. b.) Szerződésről e sza-

bály, mert a törvényrendszerben a szavatosság
diszpozitív jogszabály. Az eladó felelősségét a szer-
ződés felelő tetszés szerint követhetik, vagy szűkít-
hetik.

A szavatosság az átvehetségtől vagy on-
tól természetű és jogi tulajdonságait öleli föl.
A természetű tulajdonságokra vonatkozik a fi-
zikai, vagy kelleksszavatosság, a jogtulajdonságok-
ra, a jogszavatosság. Az eladónak e két szavatos-
sága közt lényeges belső különbség van. Kuncs
szerint a jogszavatosság magán a vételszerző-
désen alapul; a kelleksszavatosság ellenben vagy
külön kikötésen, vagy a méltányosságot hono-
rázó törvényes szabályon alapul. Mennyhát Gas-
par a jogszavatosságot tárgyalja. Szerinte nincs kü-
lön jogszavatosság. Ugyan, Kuncs is azt mondja,
hogy a jogszavatosság egyenlő a nem-telejesítéssel.

A jog- és kelleksszavatosság lényege sok-
kal különbözött, semhogy egységes szabályosa-
súkról szó lehetne. A kereskedelmi törvény a jog-
szavatosságról egyáltalában nem tartalmaz sa-

bályokot. A magánjogi t. javaslatban a hellekessan-
tosságtól lényegesen eltérő esetek sorint van szabá-
lyozva a jogszavatosság. Példák mi is az a jog-
szavatosság: Ha a szolgáltatott dologra harmadik
személyek támasztanak igényt, a szolgáltatott do-
log - de lehet jog is - jogilag hibás. A harmadik sze-
mély érvényesíti igényét a szolgáltatott dolog, vagy
jog elvonaték a hitelesítő rendelkezés alá kerülék
tőle, mert az adós olyan dolgot szolgáltatott, amely
nem az övé, vagy nem teljesen az övé, a harmadik
joga kisebb, nagyobb korlátokasokat ejt rajta.

A jogszavatosság és nem-teljesítés
kényállása annyira sokon és annyira összefolyók,
hogy a német polgári törvénykönyv egyáltalán
nem szabályozza. Mégis mi a különbség?

Szavatosságról csak akkor lehet
beszélni, ha a kötelelem teljesítve van. Nem-teljesít-
ésről pedig akkor van szó, amikor az adós kö-
telezettségének nem tett eleget a kötelelem nincs
perfectuálva. Az előbbi esetben a kötelelem perfect.
A rabusolga koreskedő odaadja a leányt, de a

lény nem csak a k. hanem pl. nem is a kereske-
dő tulajdona.

Lássuk mi a kellékszavatosság. Az
adó s. avatol azért, hogy a szolgáltatás tárgya-
nak megvan-e a kikötött tulajdonságai és
minem van hibája, amely értéket, vagy rendel-
tetésnek megfelelő használhatóságát elnyerszi,
vagy lényegesen csökkenti. Tehát a kellékszavatos-
ságnál az adós felelősége két irányú.

a) a kikötött kellékent,

b) a tömeges kellékekent felelős.

Dolgozatomban tárgya: a kellékszavatos-
ság. A javszavatosság is a s. avatossági és teljesí-
tési szabályok viszonyát nem vizsgálom, mert
a kellékszavatosság tárgyalásánál mellőzhető
a problémák fejtegetése.

A s. avatosságnak előfeltétele, hogy
a hiteladó az adó s. avatását elfogadta.
Elfogadta még pedig azért, mert a teljesítés sor-
szabálya mutatkozott, és ebből kifolyóan
az adóst a kötelmi viszony alól fölmenti. Ue-

gyűlké miatt az ellenkezőjét. Az adós szolgáltat, a hitelező nem fogadja el, mert csak részben a szolgáltatás, vagy más okból nem felel meg a kötésnek. Ez esetben, ha nincs elfogadás, az adós egyáltalán nem szolgáltatott, azaz még hátralelőben van. Ugyan esetben szavatosságról szó sem lehet, hanem a szerszódás nem-telejesítés esete áll előtérben.

Szavatosságról csak a kötelelem megszüntése, még jobb szóval, a szerszódás elalvása után lehet szó. A kötelelem tulajdonképpen akkor szüntik meg, amikor minden megtámadási jog elvész. A szerszódás a teljesítéssel csak alvó állapotba kerül és bármely igény érvényesítése újra fölébreszti a kötelemet. A hitelező szavatossági igényének feltételei egyrészt: hogy a szolgáltatás véle-ment, hogy a hitelező ez alapon az adóst föle-mentse a kötelezettség alól. Másrészt: hogy a szolgálat elfogadása után kitűnjék, hogy hiányoznak, e hiányoznak a szolgáltatás időpontjában fennforogtak. A hitelező a szobanforgó hi-

anyokat nem észlelhetők és csak később jön rá,
hogy a hiányok miatt a szolgáltatás nem valók-
lé. Lehet, hogy a szolgáltatás csak részben, de lehet,
egyáltalán nem alkalmas a hitelesítésre. Itt adós-
nak minna két esetben helyt kell állnia, még pe-
dig az eredeti kötelezettségből kifolyólag.

A követhető kérdés, hogy mely szolgál-
tátások körében fordul elő a svaratosság.
A dolog természetét szerint csak a visszatérkes szer-
ződésnél foglal helyet a svaratosság. A Hunia
14. sz. teljes ülési határozata szerint, minden ter-
kes szerződés svaratossági kötelezettséget von ma-
ga után. A kétoldali élőkörösi ügyletek azok,
amelyeknél a szerben álló felek kölcsönös szolgál-
tátásra vannak kötelezve. Ezor jogügyletek-
nél mint az adós, mint a hiteleső felelős szolgál-
tatásért. Ide tartoznak továbbá minden azon
szerződés, amelyeknél az egyik fél valamely
dolgot, dologbeli jog átruházását vállalja ma-
gára. Illyenek a szolgálom, zálogjog átengedése.
Nem tartozik svaratossággal az, aki

valamely követelet engedelményezés útján ruház-
at. Es utóbbi esetben az engedelményező nem a
szavatosság, hanem a rendes jogszabályok szerint
tartozik felelősséggel.

Itt merül fel a kérdés hogy a szava-
tossági szabályokat kizárólagos, vagy pedig kü-
lönös subsidiárius szabályoknak tekintsük. E
T.j.-ből világosan kitünik, hogy a szavatossági
szabályok az általános szabályok helyébe lépnek.

Szintén minos szavatosság a munka-
teljesítésre irányuló szolgáltatásoknál. Ha a mun-
ka-vállaló egyáltalán nem rója le a kötelezettsé-
gét, akkor a hiteleső a szerződés teljesítéséért indít-
hat keresetet. Ha pedig csak részben teljesített az e-
dös, a hiányt követelheti, vagy az elmaradást
kárterítést kérheti; de sem jogi, sem fizikai fogya-
tekevőség itt elő nem fordulhat. B.T.j. 1584. és kö-
vetkező §§ a vállalkozási szerződésekből kifolyó-
lag megállapítják a szavatosságot.

A nem-terésre, abbahagyásra irá-
nyuló szolgáltatás szintén kivül esik a szavato-

ság körén.

A rómaiak tisztában voltak ezzel, hogy a szavatosság nem supán a vételiügylet sajátossága, a rómaiak nyelvé ügyletnél ismerték a szavatosságot.

Péssük meg, hogy mai jogunknak mi az állásponja.

Szavatosságnak van helye:

1). adás-vételnél.

2). minden adás-vétel szerinti dolog átruházására irányuló ügyletnél, mint a). csere, b). fizetésül való átadás, c). osztály dolog felett, d). minden dologi jog átruházásánál, ilyenek: öröklés, örökhaszonbérlet, valamint bekelezett bérleti szerződésből eredő használati jog.

3). egy csúgnél is lehet szavatosság, így: nem ingyenes haszonnyújtás, visszatérkes szerződés szerződésnél, feltéve, hogy ^{mind} kettőnél dolog az, mire az ügylet megy.

Egyes jogi írók még egy negyedik esetben is megállapítják a szavatossági nevezetesen

a jogi szavatossági kötelezettséget. Ez az ajándékozás esete. Az ajándékozás, noha nem ellenszolgáltatással jár; kivételesen a jogi fogyathozásért szavatol az ajándékozó, ha arra magát egyenest, vagy hallgatólagosan kötelezte, vagy ha dolog más szándékban tudva idegen dolgot ajándékoz. Egyéb tekintetben az ajándékozásnál jogi fogyathozás miatt nincs szavatosság.

Érv, hogy csak olyan visszatértes szerződéseknél van helye hellekszavatosságnak: melyeknél a vagyoni egyensúly a felek közt, tetemes eltérést nem mutat. Továbbá, csak azon visszatértes szerződéseknél lehet szó hellekszavatosságról, amelyek dolog szolgáltatására vonatkoznak, vagy a szolgáltatás a dolgok kiszérélésére van irányozva.

Hellekszavatosságra a leggyakrabban adás-vételnél van szükség. Ennek körében fejlődött ki, gyakorlati jelentősége itt a legnagyobb. Legelőszörüknek találták a törvényhozók az adás-vétel körében elhelyezni a szavatosság szabályait.

Az adás-vétel tömegesen a kereskedelmi életben honylódott le. A kereskedelmi élet tipikus igyeke a vétel. A hellekvaratosság viszont itt a legfontosabb. Ezért dolgozatomban is nilep fogok fektetni és külön fogom tárgyalni a kereskedelmi jog keretében szabályozott hellekvaratosságot.

Selvszerint elött az általános magánjogi ssavatossággal megiamerkedni, mert es sok helyen kiegsziti a kereskedelmi törvény ide rágo rendelkezését.

Merzik a magánjogi törvény javaslat hellekvaratossági ssabályait.

1382.6. Az eladóssavatol a re-vonek usort, hogy az eladott dolog a kármentes átssállásának idejében kármentes.

Kármentes a dolog ha megran-nak a kikötött tulajdonságai és nincs olyan hibája, mely értéket, vagy rendelkezésének meg-selelő használhatóságát elenyészti, vagy ssám-ba reketőn esökenti.

1383. §. Oly hiány miatt, amelyet a revő a szerződés megkötésekor ismerett, az eladó nem szavatol.

Oly hiány miatt, amely a revő előtt saját súlyos gondatlansága következtében maradt ismeretlen, az eladó csak akkor szavatol, ha a dolgnak kikötött tulajdonsága hiányzik, vagy ha az eladó a hibátlanságot jótállott, vagy a hibát valószínűsít elhallgatta.

1384. §. Végrekötés útján eladott dolog hiányossága miatt szavatosságnak nincs helye.

Ugyanez áll az olyan dolgokra, amelyeket a törvényben / megállapított / meghatározott esetekben végrekötési eljáráson kívül másnak revésára nyitváros árverésen adtak el.

1385. §. Oly hiány miatt, amelyet az eladó szavatol, / szavatossági hiány /, a revő a vétel fellöntését, vagy a vételár beszállítását követelheti.

Legjeddileg meg nem határozott do.

log révője vagy az 1. lekezdésben meghatározott jogok valamelyikét gyakorolhatja, vagy azt követelheti, hogy az eladó a hiányos dolog helyett hiánymentet szolgáltatasson.

1386. §. Ha az eladó a dolog hiánymenteségeért jótállott, vagy a hiányt a révő előtt valójában elhallgatta, vagy ha a hiány az eladót terhelő teljesítési kötelezettség ily megsértéséből ered, amely az eladó terhére róható, a révő a dolog hiányosságára tekintettel nem teljesítés miatt, kártérítést követelhet.

A révő akit ily kártérítés megillet, vagy ezt a jogát, vagy az előtti paragrafusban megállapított jogok valamelyikét gyakorolhatja.

1387. §. Ha a révő ismerve a hibát, a hiányos dologot teljesítésül mégis elfogadja szavatosság alapján csak akkor támaszthat követelést, ha jogát ehhez, az elfogadásakor fenn tartotta.

1388. §. A révő aki a szavatossá-

gi hiány miatt gyakorolható jogok közül már választott, választásától minde addig eltérhet, még az eladó vele még nem egyezett, vagy még a bíróságnak a revés keresete értelmében hozott ítélete jogerőssé nem vált. Eltérhet még akkor is, ha az eladó már megegyezett, de a választott jognak megfelelő kötelezettsége teljesítésével nétkesen késlekedik.

A vétel felbontását, vagy a vételár beszállítását kimondó ítélet visszahat a keresetindítás időpontjára.

1389.§. Ha a revés az eladóval szemben azt állítja, hogy az eladott dolog uszavatossági hiányban szenved, az eladó a vétel felbontásának felajánlásával is megfelelő határidő kitűzésével nyilatkozatra hívhatja fel a revót, az iránt, kívánja-e a felbontást.

Ha felhívás esetében a vétel felbontását, csak a határidő elteltéig lehet követelni.

1346.§. Az eladó, ha még nem tett el az az idő, amely alatt joga van teljesí-

síteni, eléjét veheti a vétel felbontásának asszal, hogy emelt az időnek eltelté előtt a hiány pótolja, egyesileg meg nem határozott dolog eladása esetén asszal is, hogy ugyanmely eszre időm belül saját vesséjére és költségére a hiányos dolog helyett, hiánymentet szolgáltat a vevőnek. Ha azonban e jogával még oly időben él, amikor már teljesítési késedelemben van, köteles a vevőnek a késedelemből eredő kárt megtéríteni.

Az előbbi bekezdésben meghatározott jog, nem illeti meg az eladót, ha a hiány valándul elhallgattat.

1391. §. Az eladó, ha ingatlan tét fogat ssorint meghatározva adott el, a tét fogatét, mint kikötött tulajdonságait ssavatol, a vétel felbontását azonban a vevő tét fogatbeli hiány miatt csak abban az esetben követheti, ha a hiány oly lényeges, hogy a ssoróadás az okból néa névre érdeket vessítette.

1392. §. Ha együtt eladott több do-

log közül nem valamennyi szenned savatossági hiányban, a vétel fölbontását, bár ha valamennyi dolog vételére egy összegben van is meghatározva, rendszerint csak a hiányos dologra, vagy dolgokra nézre lehet követelni.

Ha azonban a dolgokat mint együttes tartozásokat adják el, halmelyik fél kívánságára, akár az érdekeivel a dolgok kioldatása ellenkezik, a fölbontást az egész vételre kell teljesíteni.

1393. §. Ha egy összegben meghatározott vételért eladott több dolog közül a vétel nem valamennyire nézre bomlik fel, a vételt akkor az arányban kell mérni, amelyben valamennyi dolognak az eladáskor volt együttes értéke a nem kifogásolt dolgok ugyanakkori együttes értékéhez állama valamennyi dolog hiánytalansága esetén.

1394. §. A vétel fölbontása esetében az eladó köteles a vevőnek szennedés megkövetésével és a dolog átvételével felmerült költséget

megteríteni. A dolgot ott kell visszatérnie, ahol a hiány kitinése idejében volt.

Egyesekben a vétel fölbontására a törvényes elállása jogszabályait kell megfelelően alkalmazni.

1395. §. Árlessállítás esetében a vételért abban az arányban kell lessállítani, amelyben a szerződés megkötésén, vagy ha a vételért egy későbbi időpont szerinti határozását meg, a későbbi időpontban, a dologra ké hiánymentes állapotban való értéke a hiányos állapotban való értékéhez állott.

1396. §. Ha egy összegben megkötött vételéről adatott több dolog közül nem valamennyi hiányos, az árlessállítás valamennyi dolog értékének alapul vételével meggyégle.

Ugyancs áll, ha több dolgot külön-külön vételéről ugyan, de mint egyjére tartozót adták el, és az egyiknek, vagy egyeseknek hiányossága a többiek értékét is csökkentti.

1397. §. Ha a pénzületi vételármet-

letti egyéb szolgáltatás is kötötték ki, a leszállítás a pénzübeli vételért éri; ha az az összeg, amellyel a vételért le kell szállítani, a pénzübeli vételénél nagyobb, az eladó köteles a különbözetet a revőnek megtéríteni.

Az egyéb szolgáltatások pénzübeli egyenértékét a kereskedés megkötésének időpontja szerint, vagy ha a vételért későbbi időpont szerint határozta meg, a későbbi időpont szerint kell meghatározni.

1398. §. Több revő közül mindegyik külön-külön is lehet árleszállítást; több eladó ellen külön-külön is lehet követelni.

Ha az árleszállítás követelése valamelyik revőre nézve, vagy valamelyik eladóval szemben megmáshatatlanná vált, az a vétel fölbontásait mindannyjukra nézve kizárja.

1399. §. Az árleszállítás nem szünteti meg a revő fogait arra, hogy későbbem felismeret más hiány miatt, a vétel fölbontásait, vagy a vételért újabb leszállítását követelje.

1400. §. Hogy egyedileg meg nem határozott dolog vétele esetében az eladó a re-
vót miképen hívhatja fel nyilatkozatra, az iránt,
kivánja-e a hiányos helyett hiánymentes do-
log szolgáltatását, továbbá, hogy a revó együtt
eladott több dolog kösül mely hiányos dolog he-
lyett követelket hiánymenteset és, hogy az ár-
lessállítás mennyiben várja ki hiánymentes do-
log szolgáltatásának követelketését: arra a vé-
tel fölbontásának és az árlessállításnak szabá-
lyait kell megfelelően alkalmazni.

Egyekben hiánymentes dolog
szolgáltatásának követelésére a törvényes állá-
si jog szabályai megfelelően irányadóak. A hiány-
mentes dolog szolgáltatásának követelésre nem é-
rinti a revónak azt a jogát, hogy eson felül a kö-
szedelemből eredő kárának megtérítését is követelje.

1401. §. A savatossági hiány miatt
támasztható követelések ingó dolog tekintetében
hat hónap alatt, ingatlan tekintetében egy év
alatt érübnek el.

É határozatot ingokra nézve a kiszolgál-
tatis ingatlanokra nézve az átadás időpontjától
kezd számítani és szorzóedéssel a rendes előviteli idő-
tartamáig meg lehet hosszabbítani.

Ha az eladó a hiányzó eszámlát el-
hallgatta a nettónek a szávatossági hiánynon alapu-
ló követelési som évülnek el addig, amíg a tel-
tett eszékmeny miatt támasztható háttérítési kö-
vetelés el nem évült.

1402. §. Ha a felek külön előviri-
lési időben állapodnak meg, kétség esetében ki-
kötötnék kell tekinteni, hogy az eladó csak ak-
kor szávatol, ha a hiány a szávatossági időn
felül mutatkozik.

A megállapított szávatossági idő
ha a szávatossági követelésének rendes előviteli
idejénél hosszabb, kétség esetében ennek a helye-
ke lép.

1403. §. Az elővétel fellelakad,
ha a nettó a hiány megállapítása végett előzetes
bizonyítási eljárás elmondulását kéri. A fellelakad-

dás az eljárás befejezéséig tart; az elvételnek keresztinudításnak elidézett fellelakadására megállapított szabályok megfelelően itt is állnak.

Ha az elvétel a szavatossági hiány miatt támasztható követelések bármelyike tekintetében nyugvó, vagy félbeszakad, az a többi követelésre is kihat.

1404. §. Ha a vevő az elvétel befejezése előtt az eladót szavatossági hiányról értesíti, vagy az értesítést később elküldi, a hiányt kifogásként a szavatossági hiány miatt támasztható követelések elvételére után is érvényesítheti. A hiányról szóló értesítéssel egyenlő hatályú, ha az eladó a bíróságtól a vevőnek oly lépéséről kap értesítést, amelyet a hiány megállapítása, vagy a szavatosságból folyó jogainak érvényesítése, vagy fenntartása végett tett. Az értesítés elmaradhat, ha az eladó a hiányt valószínűsíthetően elhallgatja.

A vevő a szavatosságon alapuló hátrétegi követelést elvételére után lezártításra csak az előbbi bekezdésben megszabott elő-

feltételek alatt használhatja.

1405. §. Az eladó szavatosságát kizáró, vagy korlátozó kikötés katalytalan, ha jogonak fogyatékságát, vagy az eladott dolog hiányosságát a revő előtt aláírásuk elhallgatta.

1406. §. Ha az eladónak ugyanannál a körülménnyel fogva, amely miatt ő a revőnek szavatossággal tartozik, harmadik személy ellen, szavatosságból eredő követeles van, a revő saját követelesének iránymegnevezése helyett azt követelheti, az eladótól, hogy a harmadik ellen fennálló követelesét, amennyiben övét meg nem haladja, öccé ruhássa át. Az átruházás visszatart arra az időpontra, amelyben a revő az átruházásra irányuló kívánságát az eladónak kijelenti.

1407. §. Az eladó szavatosságának szabályai megfelelően állnak egyéb olyan esetekre is, amelyek valamely tárgynak ellenértékéért elidegenítésre, vagy megterhelésre irányulnak.

A magánjogi javaslat részletesen foglalkozik a szavatossággal.

A dolog természetéhez a magával, hogy a szavatosság előfeltétele az, hogy a hiányszó a szolgálatot megelőző időből származik. Ha a hiány a révő birtokba vétele után támadt, az eladó nem felelhet, mert hiánytalan dologot szállított. Mivel a kelleksszavatosság leggyakrabban az adás-vételnél fordul elő, ezért dolgosatomban mindig eladóról és révőről lesz szó. Eladó alatt azonban értek minden személyt, aki kelleksszavatosságát felel és révő alatt minden jogosultat, akinek a minőség hiányok miatt kereseti joga van. A szavatosság bár kétségtelenül feltehető valamely megkötött, vagy megkötendő ügylet, azonban szószóadásileg az ügyleten kívül álló részéről is elvállalható. Aki pedig ily szavatosságot vállal, az ügyletből származó (közkinoskat) közhírszót a szavatosság értelmében viselni tartozik. (Kuria. Grill-féle Döntvénytár IV. 458. l.)

A bizonyítás a révőt terheli ama

nézve, hogy a hiány már a teljesítés időpontjában létezik. És a fundamentuma a szavatossági igényfelmérés.

A hátresség átállása a szavatosságnál csak annyiban jöhet szóba, hogy az adott szavatossággal a tényleges átadás időpontjától tartozik. A hátresség pedig általánosságban szintén ezen időpontban megy át a rovónak. Mindezenmő okozati összefüggés hiányzik a szavatosság kezdete és a hátresség átállása között. Ténylegi differencia is lehet a két időpont között. Distans vétel esetén a hátresség átállása a feladás időpontjában bekövetkezik már, a szavatosság kezdete ehhez még nem kérszelhető el, mert a rovónak módjában sem állott az eladott dolgot megvizsgálni. Helytelen dolog tehát a szavatosság kezdőpontját a hátresség átállásának időpontjával azonosítani, mint a T.j. azt teszi.

„Hiány” kifejezésen a T.j. mind a kikötött tulajdonság hiányát, mind a dolog érté-

két vagy beszámíthatóságát érintő hibákat érti. Akár a dolog értékét, vagy használhatóságokra vonatkozó hiányokra utal, ott a „hiba” szót használja.

11. A kikötött tulajdonságok lehetnek akár pozitívak, akár negatívak. A kikötött tulajdonság hiányánál mellékes az, hogy mennyiben érinti e hiány a dolog értékét, vagy használhatóságát. Érdekessé itt megjegyezni, hogy a Yüria egy esetben eltekintett a most hangsúlyoztatott elvtől. Így amikor a vevő Singer-féle gépet rendelt és az eladó nem igazán Singer-gépet küldött, csak olyan varrógépet, amely a Singer-géppel hasonlít, és mint volt késsitve, az eladó szavatosságát nem állapította meg. Továbbá a Yüria 2. 19 sz. határozatában kimondja: Ha a felek között külön ki van kötve, hogy az eladott dolognak bizonyos tulajdonsággal bírnia kell, az eladó általában szavatol azért, hogy a dolog a kikötött tulajdonsággal bír, anélkül, hogy a kördés tárgya lehetne, hogy e tulajdonság hiánya érinti-e a dolog értékét vagy használhatóságát.

és hogy a hiány jelentékeny-e, vagy jelentéktelen, vagyis a kikötött tulajdonság hiányától és eladó arra való tekintet nélkül szavatol, hogy az mennyire érinti a dolog értékét és használhatóságát, mert kikötés esetén, vagy ha az eladó a dologhiánytalanságért jótállott, a vevő jogosítva van megbizni az eladó szavában és nem köteles annak vizsgálataiba bocsátkozni, hogy az eladónak a dolog tulajdonságára, vagy hibátlanóságára vonatkozó elmondása megfelel-e a valóságnak és mivel a forgalom érdeke megkívánja, hogy a vevő az eladó azon kijelentésében, hogy a dolog bizonyos tulajdonsággal bír, feltétlenül megbizhassék. Itt nem kikötött, vagyis a törvényes tulajdonságokért az eladó csak akkor felel, ha számbavehetően csökkenti a dolog értékét, vagy ha elenyészte rendeltetésnek megfelelő használatát.

Nem határoz, hogy a dolog speciális-e, vagy fajspeciális, mert az utóbbinak is lehetnek oly minőségű fogyatékségei, amelyek a használatot károsítják, vagy értéküket csökkentik.

Nem kell kifejezetten lenni a dolog tulajdonságára vonatkozó kikötésnek. Im-
plicito követhetik a tulajdonság kikötése abból,
hogy az eladó a dolgot mint egy bizonyos cél-
ra alkalmrasat adja el. Természetesen a dolog
rendeltetését első sorban a felek szándéka ha-
tározza meg, ennek hiányában a közfelfogás
irányadó. Nem állapította meg a Kuria a szá-
ratosságot a követhető esetben. A nevő a vételi
tárgyat képző ingatlant a vételi szerződés meg-
kötése előtt két ízben is bejött. Melyében volt
tehát neki meggyőződnie, hogy a birtokon lévő
erdőség talaja más gazdasági művelésre nem
alkalmas. Elméllegve, ha még kétségem felül ál-
lana is az, hogy a vétellel az volt a célja, hogy
a birtokot parcellázza s a parcellákat teljese-
nek adja el, s emől az eladó megbizottját értesí-
tette. Tekintettel arra is, hogy az a cél, melyre va-
lamegy birtok megvételé, a jogügylet létesítéső-
nél csak a nevőre és nem egyszerűen az elá-
dóra is lehet irányadó, a felperesnek számolni

kellett az eredségnek általa ismert minőségével s az eladót csak akkor terhelhetné felelősség hárarót a talajminőség tekintetében ejtettek volna tevédesbe, mit a vevő sem állít, de az az erdő tala-jának általa való megismerlése által ki is van sárva. Egyebint az esetben, ha valamely tárgy annak rendszertint való használhatóságán ki-ül eső célra vétetik meg s e célrak az meg nem felel, még ha arról a célról az eladó az előle-ges egyezkedés alkalmával értesítetett is, az eladói ügylet érvénytelenségét erre vonatkozó kikötés hiányában maga után nem vonja; az pedig bizonyos, hogy az ingatlanrak parcellásas cél-jából való megvétel, annak rendszertint használhatóságakor nem tartozik és hogy a parcella-sas az adás vételi szerződésben kikötve nincs.

Szerződés ellenes hiányoknál a kikö-tő félre nézve a dolog megjelölt tulajdonsága le-het az amelyent az megszerzi, ha az nincs meg a dolognál; a dolog rá nézve használhatatlan-ná válhat. Ezen esert kötötte ki bizonyos mi-

nőség meglételet, amelyek fennforgásáról a másik fél biztosította. Ez eladó akár tudta, akár nem, hogy a dolog a biztosításnak meg nem felel a dolog hiányosságait szavatol. Nem vonatkozik az az eset, ha az eladó az árú, mint pl. a jószágoknál szokás dicsergeti, ajánlja, esetleg nem létesít tulajdonságokat is állít róla. Ezeket a revo nem veszi komolyan. Ha valahányszor sikkel hűti ki a revo a szavatosságot az általa észlelt fogyatékoságról, hogy szavatossági igényével megkértesse az adót, ez esetben, ha bizonyítható, elcsúsz a szavatosság.

Kemcsak valamely kikötött tulajdonság meg nem léte adhat bázist a szavatosságnak, hanem bizonyos hiányoktól való mentesség, vagy mindenféle fogyatékoság nem léteése, ha erre a revo szót helyezett és kikötötte. Ez esetben még akkor is van szavatosság ha a revo látja a fogyatékoságot, de az adós biztosítja, hogy a hiány csak múltkor, ideiglenes, nem tartós.

2). Szükség meg mostmár melyek azok a természeti tulajdonságok, amelyek kikötés nélkül is megállapítják a hitelezésavatosságból eredő igényeket. Ezek: az eladott ingatlannak a kikötött célra való használhatósága, az eladott dolog rendelkezésszerű használhatósága, előszer-
veseknél azok egészségsége, ellenállóképessége, vagy más, a forgalomban az illető dolog rendelkezésének megfelelő használatához szükségesnek tartott tulajdonsága.

Hogy mikor nem válik be a dolog a tervezett használatra, az ténykérdés, amelyet a hitelezőnek gazdasági helyzetéből, foglalko-
zásából, a dolognak általános gazdasági ren-
deltségéből kell körülbelül megállapítani. Itt így-
lethetőség nélkül szó van, de mégis eszmé-
nőséget kombinálni kell az előbb elmondott
tulajdonságokkal. Lehet valami általában hasz-
nálható, amellyel az egyéni céloknak nem fe-
lel meg. Egy tétel lehet kitűnő tejelő, igaro-
másra azonban nem alkalmas. Itt szükséges az

ilyen különös tulajdonság felforgását kikötni.

Az eladó a rendelkezéselátalra való alkalmatlanságát csak akkor felel, ha nem szembejött, ha a vevő azt nem ismeri fel. Ha a hiány olyan szembejött, hogy a hitelező csak felel figyelemmel, akkor az vélelmes, hogy tudva szerezte meg a fogyasztóval. A könyvkereskedő felel a könyvek hiánytalan voltáért. A könyv hiánytalan volta rendszerint nagyobb figyelemmel állapítható meg, amelyet a jog nem kívánhat meg a könyv vásárlóktól. Az eladó felel a magának csőképeségéért, de ha a mag olyan állapotban van, hogy a vevő a mag meggátolását könnyen észrevehette, így az eladó mindegyik a szavatosság alól, mert feltételezhette, hogy a vevő nem vetés céljára vásárolja a magot. A Gúnia egyik határozata: sima amerikai szőlővesszőnek az oltásra alkalmatlan volta a téli idény kiállása után (márciusban) pusztá meggátoltság után is megállapítható lé-

vén, rejtett hiányra, nem minősíthető s így a veszők kifogásolás, illetőleg jogferontás nélkül történt át-
vétele esetén utólagos kifogásolásmak, illetőleg kárté-
rités igénynek helye nincs. (Grill fele Döntvénytar I. 2.
864 l.)

A szavatosságnál ugyanis két érdeket
kell szem előtt tartani a jogalkotónak. Az adós érde-
két és még fontosabb forgalom érdekét. A szavato-
ság a maga egészében a forgalom érdekét szolgálja.
Az elővétel és a kérészetőség feltételei az adós ér-
dekében vannak.

A dolgot mennyiségbeli fogyatho-
sa is állapíthat meg szavatosságot. Itt ugyan már
a szavatossággal a nem-teljesítési szabályok konku-
rálhatnak. Ez kétségtelen szavatossági joga a hitelo-
sónak, ha a szolgáltatást mint a kötelezettség teljes
bevételét elfogadta és ezzel a veszőadás megszűnését
ideérté elő; a kikötött mennyiség azonban hiányzik.
Reitser Béla dr. szerint az ingatlan terfogatbeli hi-
ánya, a dolgot természeténél fogva minőségi hiány,
amely miatt a veszőnek annál is inkább meg kell ad-

ni a szavatossági jogot, mert ezen hiba irreparabilis.

Es azós felelős még a volognakevson minőségi hibáért, amelyek rendszeren elő nem fordulnak, szokatlanok rendkívüliek, ha azokat szánackosan, ravasszul elhallgatta. Es ekkél a forgalom érdeke megkívánja a szavatosságot. A rendszer tulajdonság meglételet, mint tapasztaláson alapuló hallgatóg feltételezi a közforgalom. Lehet, hogy a volog rendszer használata csorbát nem is szenved, akkor is tartozik az adós szavatossággal.

Itt is, mint fontelt, nem állapítható meg a szavatosság az esetben, ha a rendkívüli hiány szembeétnő, vagy a verő előtt ismeretes. A szavatosságot kérő ilyen esetben tartozik a volognake rendkívüli hiányát igazolni.

Amint láttuk, a verő gondatlansága a szavatossági jogot befolyásolja. A vételnél megkívánt gondosság, a rendszer ember gondossága. A verő gondatlansága a kikötött tulajdonságok hiányában nem befolyásolja a szavatossági kötelezettséget.

Gyakorlati szempontból a kikötött tu-

tulajdonságok esetében még egy kérdés merül fel. Míg
valamely tulajdonságot személyes feltétellel kötnek
ki, az általános, vagy a szavatossági szabályok al-
kalmazásának e. Ha a felek így állapotának meg, hogy
az ügylet egyáltalán ne legyen katalys, ha a dolog-
nak nincs meg a kikötött tulajdonsága, akkor nem
lehet alkalmazni a szavatossági szabályokat. A sza-
vatossági szabályok ugyanis különös dispositio jel-
legűek, ezért nem alkalmazhatók, ha a felek el-
térően rendelkeztek.

A közvetlen probléma, hogy milye-
nek a hitelesítő jogai a kellekszavatosságból kifor-
lyog, hogyan és meddig lehet azt gyakorolni.

A szavatossági jogok gyakorlása az
eladókhoz intézett nyilatkozat útján történik. A köz-
lés rendszeren közvetlen, de lehet közvetett alkatnyel-
váltás útján is. Ez a nyilatkozat - mint már em-
líttük - ébreszti fel a kötelemet.

Mint látni fogjuk, a kereskedelmi
jogban az értesítésnek a hiány felszedése után a
szóval meg kell történnie. Az általános magán-

jogban est az elvet nem lehet elfogadni. A T. j. az értesítésről és annak időbeli korlátairól nem emlékeztet meg az értesítésnek mégis megfelelő időben kell történni. Hogy mely idő a megfelelő, az a vétel tárgyai és egyéb körülményei szerint változik. (L. 55. §/1921. sz. határozat.)

Az értesítésnek állandó használatra szánt dolgok tekintetében hamar kell történni. Almási szerint minden képen ragaszkodunk kell ahhoz, hogy a vevőnek a szavatossági jogok gyakorlásánál is, az adás-vételnél is, őt egyébként is kötelessé rendes ember gondosságával kell eljárni ami az eladónak a szavatossági hiba felfedése utáni rögtön értesítést és mindazon intézkedés megtételét is magában foglalja, amelyek az eladónak ebből eredhető kárt enyhítik. Almásinak igazsága van, hogy a rendes ember gondosságával kell eljárni az értesítésnél, de a rendes embertől sem lehet megkövívni az azonnali értesítést. A kereskedelmi jogban a rendes kereskedő gondosságából folyik az azonnali értesítés. Az általános

magánjogban til szigorú lenne az azonnali étekítés
hez kötni a szavatossági igényt.

Persik azt már, hogy melyek is a
szavatosságból eredő jogok. A hitelesítő négyféle jogot
örvényesítik a szavatosságból kifolyólag. Már a római
jogban is ismeretes actio redhibitoria és az actio quan-
ti minoris. Az első az ügylet megsommisztását, a másikat
az étekkülönbség kiegyenlítését célozza.

1). A vétel fölbontására az általános
szabályok irányadók, mivel a T. j. itt külön szabá-
lyokat nem állít fel, mindössze annyit, hogy az
eladó köteles a revőre a szerződés megkötésével
és a dolog átvételével felmerült költséget megtérí-
teni és, hogy a dolog ott kell visszatérni, ahol a
hiány kitűnése idejében volt. Tehát a vétel fölbom-
tása esetében a revő a negatív intenzitét követel-
heti.

Hogy a revő a vétel fölbontásának
jogával ne spekulálhasson, a T. j. módosítja az
eladónak, hogy bizonyos előfeltételek mellett meg-
felelő felhívás és határidő kitűnése után a vétel

felbontásának időbeli korlátot szabasson. A T. j. módot az az eladónak az esetben, ha családtag nem tartja, hogy bizonyos feltételek alatt a vétel felbontásának elejét vegye, a hiány helyekösszeisa által. Szabályokat állít fel a T. j. azon esetben, ha több dolog együtt, vagy mint egyire tartozó adatott el.

2) Árlessállítás esetén a vételárát abban az arányban kell lessállítani, amelyben a szerződés megkötésekor — vagy ha a vételért későbbi időpont szerint határozzák meg, e későbbi időpontban — a dolog hiánymentes állapotban való értéke a hiányos állapotban való értékéhez állott. A T. j. helyesen a relatív számítási módot alkalmazza. Árlessállításnál két számtani mód van amellyel a lessállított vételárát kiszámíthatjuk. Ha egyszerre megbeszélöm a kellekhiányos árt és azt levonom a vételárból és a különbséget vissza-követem az eladótól: az esetben az abszolút módszer szerint jártam el. Tökéletesebb a relatív számítás, amelynél az aránylagos lessállítás alkalmazható. Amilyen arányban esőként a dolog értéke

a hiba miatt, olyan arányban kell a vételárát leszállítani. Az abszolút módszer helyes akkor, ha a reóv normális vételárát fixetett, ha ellenben túl magas, vagy túl alacsony értékű fixet, méltánytalan.

Az abszolút számitási mód tehát hol az eladó, hol a reóvot részcélt igazolatlan hássonban.

A T. j. részletes szabályokat állít fel az árleszállítás mikénti keresztlételekre nézve az összéttel esetében, vagy az esetre, ha a pénzübeli vételárral melletti egyéb szolgáztatások is ki vannak kötéve.

A vétel felbontásának összéttatlanságával szemben a vételár leszállítását több reóv közül mindegyik külön is követelheti, több adó ellen külön is lehet követelni. Ha azonban a dolgokat, mint együttes tartozásokat adták el, bármelyik fél kívánságára, akinek érdekében a dolgok különválasztása ellenkező, a felbontást az egész vételre ki kell terjeszteni. Azok az okok amelyek az utóbbi esetben a követelés összéttatlanságát szükségessé teszik, az árleszállítási követelés tekintetében nem fordulnak fenn.

Ha ugyanazon a dologon több szavatossági hiány mutatkozik, a verő elvben mindegyik hiány miatt önállóan érvényesíthető az actio quanti minoris és az actio redhibitoriát. Ez az elv észszerű is abban az esetben, ha a verőnek az átvételkor még nem volt tudomása a másik hiányról. Ellenkező esetben nem ésszerű. Ha a verő ismeri a hiányokat amikor az eladó ellen szavatossággal lép, akkor a jogviszony mielőbbi tisztázása érdekében meg lehet tőle kívánni, hogy az okok alapján támasztani kívánt követelést egykorre és együttesen érvényesítse.

3). Egy harmadik joga a verőnek az, hogy hiánymentes dolog szállítását követelje. Ez a jog csak az esetben illeti a verőt, ha a dolog csak minőség szerint van meghatározva. Nagylagosan és az eladó rétkességétől függetlenül illeti meg a jog, hogy hiánymentes dolog szállítását követelhesse.

E követelés volta képezi nem egyjél, mint a szerződés teljesítésének a követelése. A T.j. ezt azért sorozza ide a szavatossági jogok közé,

hogy vagylagosságot állapítson meg a teljesítés követe-
 telese és a szavatosság követelése között. Hiánymen-
 tes dolog követelése nem érinti a revőnek azt a jo-
 gát, hogy eszerint felül a kiscselelemből eredő kívá-
 nati megterítését is követelje.

4) Az előbbi okból kifolyólag soroljuk
 negyedik jogviszonyt is a T. j. a szavatosságból ere-
 dő követelések köze, hogy a revő nem teljesítés mi-
 att kárterítést követelhet. E negyedik jog csak to-
 vábbi előfeltételek mellett illeti meg a revőt: Ha az
 eladó a dolog hiánymentességéért jótállott, vagy
 a hiányt a revő előtt valóra válósítva elhallgatta; vagy
 ha a hiány az eladót terhelő teljesítési kötelesség
 oly megterheléséből ered, amely az eladó terhe-
 rókató. E három körülmény eseteire nézve tehát
 a nem teljesítés miatt kárterítési kötelezettséget
 az eladóra a jog. a) a B. garancia ígőret; b) a do-
 lus; c) az a megfontolás igazolja a súlyos felelős-
 séget, hogy a szavatossági hiány az adósnak nem-
 teljesítésből, vagy kötelem-sségéből felrókató; me-
 ki eszerint eszerint így kell felelni, mint a felrókató

nom-teljesítés vagy kötelelem és egész egyetértésben.

E két utóbbi, mint említettem a nom-teljesítés jogtulajába tartozik. Jogpolitikai szempontból keves a néző helyzetére jartani és által hogy vajlagosan illessék meg e jogok. E néző ugranisát fogja választani, amellejel hamarabb celt ér. Jogfilozófiai szempontból azonban helyzetelen és amiggy is problematikus okavatossga és teljesítési jogszabályok elválasztását még ez által komplikáltni. A T. j. alapján a néző a pozitív interressét sokasora követelheti kellekssavatorosági igényének érvényesítése folytán. Abban az esetben, ha saját természetü, de elsőrendű árú a nétel tárgya, és a körülmény, hogy saját természetü eladóistól van szá, a minőségi kikötés érvényjét nom zárja ki, s így a termelő-eladó csak a kikötött minőségi árú szolgáltatásával tesz eleget szerződéses kötelezettségének; és a körülmény pedig, hogy a termelő-eladó a termelt árú hiányos minősége miatt nom tehet eleget a szerződéses kikötésnek s így a szerződés, hibáján kívül nom teljesíthető, a néző kárigenyét kisértja ugrani.

de nem vonja maga után, hogy az eladó az elköött ellenőrlésként a névelővel kapott névelővel, vagy a szerződési ár és a teljesítés idején fennálló hivatalos ár közötti különbséget megtarthassa, hanem a szerződés előtti állapot állítandó helyre, vagyis az eladó az előre kapott egész névelővel tartozik a vevőnek visszafizetőre. (Kb. 653 E. L. Kissalovasskyra kereskedelmi jog jogszabályai 343b.)

Mikor kezdődik és mikor érül el a hitelesség? A hitelességtől eredő követelések a tényleges átadás időpontjától kezdve illetik meg a vevőt. Előbb nem. Amíg a dolog a hitelességet át nem adta, vagy részben el nem küldött addig hitelességi jog nincs. Ezen időben még a nem-teljesítésből eredő jogok illetik meg a hitelességet.

Dr. Schwartz Tibor ezt helyteleníti.

A hitelességi jog elővétel az eladó érdekeit szolgálja. Nem lehet az eladót sokáig kétségbe hagyni arról, hogy a vevő hitelesség címén ismét felbressze a nyugvó állapotban lévő obligációt.

Es általános magánjogban ingó dolgok hat hónap alatt, ingatlanok tekintetében egy év alatt kívül el a szavatossági hiány miatt támasztható követelés. Ha azonban az eladó a hiányt valószínűsít elhallgatva, a vevőnek a szavatossági hiányon alapuló követelési nem kívülre el addig, míg a tiltott cselekmény miatt támasztható kártérítési követelés el nem érült.

A kellek szavatossági jog elvilegének ideje ingóknál a kivégeltetés, ingatlanoknál az átadás időpontjától kezdve számítható. Es elvileg szorzóval a rendelkez elvileg idő tartamaig lehet meghosszabbítani.

A kivégeltetés és átadás terminológia nem azonos fogalom. Fogilag átadottnak kell tekinteni a dolgot akkor is, ha annak tulajdonosa constitutum possessorem által ruházott át a vevőre. Es jelleket a jogilag való átadást helyettesíti, mégsem hozzá a vevőt alba a helysetbe, hogy a dologgal tényleg rendelkezésbe; a mi szempontunkból tekintve a dolgot, azt

megvizsgálhatónak. A szavatosságból eredő követelések elővételre nem számítható korábbi időponttól mint amelyben a révő részére a dolog megvizsgálása lehetővé válik. Eszt van a két elővétel kezdőpontja - t. i. az ingatlan és ingatlanoknál - két terminussal megjelölve. Ingatlannál a kiválogatás időpontja, vagyis az az időpont, amelyben az eladó a dologt a saját kivételre vagy rendelkezésére alól kibocsátja. Ugyanakkor a révőre nézve megvizsgál annak lehetősége, hogy az tényleg birtokába vegye. Hasonló probléma az ingatlanoknál nem fordul elő. Ingatlanokat nem szokás előzetes megtekintés és megvizsgálás nélkül megvenni.

Különböző van arra, hogy a törvény megengedje, hogy a követelés elővételét (t. i. a szavatossági jog elővételét), a rendszer elővétel tartamáig megkészsablítsák. Azoknál az esetekben, amelyekben a dolog hiányai csak későbbi idő múlva szokták kitűnni, célszerű az elővétel időt szorosabbszerűleg kitölteni.

Sokszor előfordul a gyakorlati s-

létben, hogy a szerszámok feletti külön elővilesi időben állapodnak meg. Ha ezen esetekben kétség merülhet fel a kikötés értelmére és a kikötött szavatossági időre és az elővilesi időköz való viszonyára nézve. A T. j. célszerűnek látta, hogy ebben a tekintetben a jogalkalmazást megfelelő értelmezési szabály felállításával megkönnyítse.

Az elővilesi félbeszakad, ha a revo a hiány megállapítása végett előzetes bizonyítási eljárás elrendelését kéri. A hiány mibenléte és különösen az a kérdés, hogy már a revesély átállásának időpontjában is fennforgott-e, vagy később keletkezett, sokszor csak az előzetes bizonyítási eljárás során derül ki. A fent említett rendelkezés elhárítja azt a visszásságot, hogy a revo-nek jogai fenntartása végett keresetet kelljen indítani mielőtt még megbizonyosíthatott volna, hogy van egyáltalán követelés.

Ha az elővilesi szavatossági hiány miatt támasztható követelések bármelyike tekintetében nyugvást, vagy félbeszakad, és az utóbbi a

követelésre is kihat.

Az általános szabályok szerint elővett követelés kifogás útján nem érvényesíthető. A T. j. a sváratosságból eredő követelések tekintetében a szabály alól kivételt tesz. Kimondja ugyanis, hogy a vezetőnek a hiány alapján megtehető kifogása és az a joga, hogy a kártérítési követelését az eladóval szemben beszámításra hozniólja; a sváratosságból eredő követelések elővételére után is fennmarad, ha az elővétel előtt az eladót a hiányról értesítette, vagy vele szemben oly egyéb jogszácléményreket vitt véghez, amelyet a T. j. az értesítéssel egyenlő hatásúnak vess. Ezzel helytelen volna a vezető perre utalni oly esetben, miután ő sváratosságból eredő jogát az eladó követelésével szemben védelmiül alkalmazta használni. Az eladó érdeke ez esetben eléggé biztosított van, ha a hiányról kellő időben értesítést kapott.

A fentebb említett értesítés elmaradhat, ha a hiányt az eladó csalárdul elhallgattatja.

Az eladó szavatosságát korlátozó és kizáró kikötés hatálytalan, ha csalárdul elkallgatva a vevő előtt a dolog hiányosságait. A T. j. e. sz. b. álya til meggy az általános szabályokon, hogy a vevő észrevétlénél a csalára megtöresztés miatti megtámadásra utalva és, hogy a szavatosságra vonatkozó más kikötés hatálytalansága nem érinti egyébként a szerződés érvényét.

1406. §-nál tudnunk kell azt, hogy azon követelések, amelyek az eladót mások ellen megilletik a vételi szerződésnél fogva ipso jure nem szállnak át a vevőre. A vevőnek azonban sokszor érdeklében állhat, hogy saját követelési-
nek érvényesítése helyett azt a követelést érvényo-
síthassa, amely az eladót a szavatosságát meg-
állapító körülménynél fogva ugyancsak szava-
tosság alapján a saját jogelődje ellen illeti.

Az 1406. §. ugyancsint felfogositja a vevőt, hogy ezen követelést annyiban igényel-
hesse, amennyiben az örök meg nem haladja.

A szavatossági rendelkezések utd.

ső §-a kiterjedti a szavatosság/ és pedig mind a jog-
mind a helleksszavatosság/ szabályait minden olyan
szerszámosra, amelyek valamely tárgyra/ ellenértékét
elidegenítésére, vagy megterhelésére irányulnak.

Amint már el említettem is a hellekssza-
vatosság igazi hányaja a kereskedelmi jog. És eladó-
nak a dolog hiánymentességéért való szavatossága
a vételjogszabályok gerincét képezi. A kereskedel-
mi életnek pedig leggyakoribb ügylete az adás-vétel.
Lássuk tehát a 36. §. helleksszavatosságát illető ren-
delkezéseit.

346. §. A róvő a más helyről küldött á-
rú, amennyiben az a rendes üzleti keresés szerint
lehetséges, az átvetel után haladéktalanul megvizs-
gálni és ha az a kikötött, vagy törvényi hellekek-
nek meg nem felel, a körülményekről az eladót a-
szonnal értesíteni tartozik.

Ha a róvő az értesítést elmulasztja,
az áru nem kifogásoltnak tekintetik, feltéve, hogy
oly hiányok nem fordulnak fenn, amelyek az a-
szonali megvizsgáláskor a rendes üzleti keresés

szorint felismerhetők nem voltak. Amennyiben ily hiányok később mutatkoznak, az értekezések a följedezés után azonnal meg kell történni, ellenkezésképp az áru a névszer is nem kifogásoltnak tekintetik.

Ezen határozatok a megtekintésre valóra, vagy muatra szorint történet vételre is alkalmazható nyervek, amennyiben az átküldött áruknál oly hiányok fordulnak fenn, amelyek a szabályozási megtekintéskor, vagy megvizsgáláskor felismerhetők nem voltak.

344. §. A roró az esetben, ha a más helyről átküldött áru ellen kifogásai vannak, azt egyazonlóra vissza nem küldheti, hanem az árukat az eladó rendelkezése alá bocsátásával, annak megérkezését egyezelőre gondoskodni tartozik.

Az átvétel alkalmával, vagy később feltételezett hiányokat jogában áll a rorónek szabotári szomszék útjára megállapíttatni. E megállapítást az eladó is követheti, ha a roró st arról értesíti, hogy az áru ellen kifogásai vannak.

Amennyiben az áru megvizsgálás-

nak van hitese s a halasztás veszőlyel jár a nevő-
nek jogában áll az ívit, ha annak törsdei ára
van szabad késtől, egyébként pedig hiteles számoly
közbejöttével nyílvános árverés útján eladni. Az el-
adó értekezésnek így esetben az eladás után azons-
nal meg kell történnie.

348. §. Ha az ívi a törvényi, vagy ki-
kötött kellekeknek nem felel meg, a nevőnek jo-
gában áll az ügylettől elállani, vagy a vételár arány-
lagos lessállítását igényelni. Emellett mindegyik e-
setben a netári kár megtérítését is követelheti.

349. §. A nevő azons kifogással, hogy az
ívi a kikötött vagy törvényi kellekeknek meg nem
felel, nem elhet, ha a hiányokat az átveteltől szá-
mított hat hónap után fedezni föl; vagy ha az el-
adót a hiányokról az átveteltől számított hat hó-
nap alatt nem értesíti.

A nevőnek a hiányokra alapított ke-
reseti joga az eladó ellen, az átveteltől számított
hat hónap alatt elvív.

Azons határozatok által a törvényes

intézkedéseken, illetőleg a kereskedelmi szokásokon, amelyek bizonyos ügyletekre nézve rövidebb elvilegi időt állapítanak meg, változás nem történik.

Ha az eladó felklósége szerződésileg rövidebb, vagy hosszabb időre állapittatik meg, a megállapodás szolgál irányadóul.

340. §. Salás esetén az eladó a 346. és 349. §. határozataira nem hivatkozhatik.

Mint látjuk a kereskedelmi törvény nem meríti ki oly részletesen a hellekssavatosság problémáját, mint az általános magánjog. A kionai gyakorlat még nem mutat határozott szokásjogi jogszabályt. Úgytörül az általános magánjog jön alkalmazásra. A 345. § a revő hitelességéről teszi, hogy az árút, ha megfelel azonnal átvegye.

Is a kitétel, ha a kikötött, vagy törvényi helleknek nem felel meg, első sorban a minőségre és csak mellékesen vonatkozik a mennyiségre. A kereskedelmi törvény 346. §-a csak az árú minőségének megvizsgálására és kifogásolására vonatkozik, az árú mennyiségének megvizsgálására

pedig csak annyiban, amennyiben az az éri minőségének megállapítására szolgál. (Grill-féle Döntvénytar XVI. 409. b.). Helytelen az az álláspont, hogy a mennyiségi hiány miatt kelleksavatosságnak nincs helye. Így nem tartom helyesnek a Yuvia határozatát (Grill-féle Döntvénytar XVI. 461. b.) mely szerint a Y. T. 349. §-nak rendelkezése a mennyiség hiányának eseteire nem alkalmazható. Ezen mint az esetben, miután a Yuvia azt kimondta, gépressel hiánya miatt lehet a rendelkezés szerinti használat szempontjából kifogásolt a megvett gép.

A máshelyről küldött árut kaladéktalanul meg kell vizsgálni, amennyiben a rendelkezési kezelés szerint lehetséges. A Y. T. e kitételre folyik a kereskedelmi ílet szelleméből. A kereskedelmi törvény 346. §-ban használt eme kifejezések: kaladéktalanul (megvizsgálni) és axonnal (étesíteni) nem értenőd minden egyes konkrét esetre egyaránt irányadó valamely megszabott időtartam, pl. 4 óra, hanem a 346. § szerint a máshelyről küldött árnak az átétel után kaladék-

talán megvizsgálása csak akkor kívántatik, ha az a rendes iureti kezelés szerint lehetséges, amennyiben tehát a konkrét eset szerint oly arányból van szó melyeknek kiterjedt megvizsgálására több idő s nagyobb munkaerő volt szükséges, az értesítés elkesztésnek nem tekinthető azon okból, mert az usomnál nem történt. (Dániai Felső bíróságok gyakorlata IV. rész 6. §. 6.)

Reissleibeni elánisítás négett netl egy horvát usinnak az átvetelkor történt usomnali megvizsgálásakor ama hiány, hogy a horvát felében nem tisztá, hanem hanem a szakértők által emésztetel lennek megvárított keverék usir volt beöntés, a rendes iureti kezelés szerint felismerhető nem volt. (Gruvia. Grill-féle Döntvénytar IV. Kereskedelmi jogú. 1937. us.).
Liszt vételénél a rendes kereskedői gondosságkos tartozik az, hogy a vevő a sütesi próbának teljesítésével maga usereksen meggyőződésit az általa nagyobb mennyiségben megvett lisztnek a felhasználás utján kitűnő minőségéről és oly hiány miatt, amely oly sütesi próba utján minőségét felismerhető és a kifogást és a rendelkezésre bocsátást

az a novóval szemben el nem halaszthatja arra a későbbi időre, amikor a listának tovább eladása után már csak a saját novótól értesült a sítésnek eredményéről. (Kuria Grill-féle Döntvényjár IV. Hereskedelmi jog II. 455. b.)

Az italmeni árakat a novás ús-leti kezelés mellett csak 8-10 nap múlva lehetett megvizsgálni, mivel azok megülledése koránra volt; ilyen esetben ha az ár a kikötött minőségre nem volt, a vételárát megfizetni nem köteles. (K. Grill-féle Döntvényjár IV. Hereskedelmi jog II. 456. b.)

A vizsgálóéret a novó június 4-én vette át, annak megvizsgálása csak július 32-én, a csop-olás megkezdésekor volt csak lehetségesé, tehát köte-lesére is. (K. Grill-féle Döntvényjár IV. Hereskedelmi jog II. 455. b.)

Ha a megvett árú minősége csak próba útján állapítható meg, az árú a novó ol- tal jogi értelemben átvettnek csak akkor tekin- tendő; ha a novó az irányban határozott nyilatko- satot tesz, vagy az általa kiskor vett árú megpro- b-

bálsisa tekintetében kéredelembe esik; a nevő tehát csak es esetben kötelezhető a vitelair kifizetésére. 36. Grill-féle Döntvénytar IV. Koreskedelmi §. jog. 456. l.

azon idő mely alatt a rendelkesés-ne becsajtság joghatállyal eszköszhető nem attól az időponttól számítandó, amikor a nevő a küldeményt a fuvarostól kényfleg átveszi, hanem a 36. §. értelmében a dolog természetekhez képest is az azon időponttól, midőn a küldeménynek megérkezésétől a nevő értesítve lett s így azon helyzettől jött hogy az árival rendelkeszhetik. (Kassai Törv. Grill-féle Döntvénytar IV. Koreskedelmi jog. IV. 454. l.)

A vizsgálatra is az esetleges kifogásnak az átétel helyen kell történni.

A nevő nem kötelezhető arra, hogy a vasúton szállított árut még a vasúti állomáson megvizsgálja.

A koreskedelmi törvény 346. és 347. §-ai az árú megvizsgálása s az értesítés is rendelkesés-ne becsajtság iránt a más helyről küldött árú tekintetében rendelkesik, es a rendelkesés azonban

a dolog természeténél fogva akkor is hatályos, és alkalmazandó, ha a vétel helyben történvén, az árú a vételkor történt megtekintés, vagy megvizsgálás után ^{nem} vétellek nyomában át, hanem megrendelés követésében a további helyben külön megtekintés, vagy megvizsgálás nélkül az eladó által készített szállítónak el.

A hellekssavatosság ugyan a vevő érdekét van hivatva szolgálni, de a forgalom érdekében megfigyelésének is kell szolgálnia. A vevő érdekének egyoldalú kielégítése károsan hatna a forgalomra, amelyben fontos tény, hogy az eladó az ügyet végösszességében mielőbb megkísérelje. A G.T. az eladó érdekét is nézi, amint az a 346.§-ában a vevő kötelességéről teszi az árú haladéktalan megvizsgálásáról és a megállapított hiányokról az eladó személyi értesítését.

Hisz a nyilatkozat, hogy a vevő, az árút fel nem használhatja, de amelyben az árú hiányainak megjelölése nem foglaltatik, a G.T. 346.§-ban körül írt kifogásoknak nem tekinthető, mivel

az ari minőségére vonatkozó kifejezett kifogást nem tartalmaz. (Budapesti T. Grill-féle Döntőenyrtár IV. Hereskedelmi jog §. 461. b.). Hatályos kifogásnak oly megjelölésnek, amely a minőségi hiányokra való minden utalás nélkül csupán a rendelkezésre bocsátás kijelentését tartalmazza, nem tekinthető. (Y. Grill-féle Döntőenyrtár IV. Hereskedelmi jog §. 409. b.).

Az ítéletnek magában kell foglalnia azon hiányokat, ha nem is minden részletre kiterjedő, de legalább általános megjelölését, amelyek miatt az ari a kikötött, vagy törvényes kellekekkel bírónak nem tartja. (Y. Grill-féle Döntőenyrtár IV. Hereskedelmi jog §. 462. b.).

A kereskedelmi ügyműk útján megrendelt ari kifogásolása törvény szerinti csak az elkövető, nem pedig az ügyműk iránypáiban történhet. (Y. Grill-féle Döntőenyrtár IV. Hereskedelmi jog §. 463. b.).

Az ítéletnek a megrendelést ari ügyműk útján való eszközlését a törvény nem tiltja, az tehát, ha a fönökhöz kellő időben eljutott,

így tekintendő, mintha közvetlenül a felek között történt volna. (46. Grill-féle Döntvények IV. Honeskedelmi jog II. 463. l.)

Ha a rovó a nételegyet megkötés alkalomával megtekintette ugyan az ívét, de tisztes megismerés tárgyára nem tehet, így az íri minőségében megteheti kifogását az ítélet alkalomával is mint mikor legelső alkalommal ismerhetett magának határozott tudomást az íri minőségéről. (46. Grill-féle Döntvények IV. Honeskedelmi jog II. 462. l.)

A rovó a dolog természetét ismerint e-
löbb nem köteles a másfelől hoz küldött ívét meg-
vizsgálni, mint sem az arról szóló számla keszken-
jütött. (46. Grill-féle Döntvények IV. Honeskedelmi jog
II. 409. l.)

Ellenkező megállapodás vagy szokás hi-
ányában a rovó a másfelől érkezett ívét is azon-
nal átvenni tartozik, amint annak megérkezésétől
itéseztett, mert különben már az ítélet, mint ilyen
közöli késedelem magasztán vonja azt, hogy a kü-
lönben az ítélet után haladéktól nélkül folyamatos-

ha nett megvásárlás és rendelkezésre bocsátás elkerül-
mek tekinteték. (H. Grill-féle Döntvénytar. II. 449. l.)

Ugyan az esetben is, ha a vevő a meg-
rendelt és átvevő árut maga részére, hanem
tovább eladás végett rendelte, a vevőnek érdekében
és kötelességében áll gondoskodni arról, hogy az el-
létő áru a kereskedelmi törvény 346 §-nak megfele-
lő időben megvásárlással és az eladó arról ha-
ladéktalanul értesítéssel. (H. Grill-féle Döntvénytar. II.
449. l.)

A 347. § szerint az árut az eladó ren-
delkezésre kell bocsátani és ideiglenesen megőrizni,
ha kellék hiányában eszrevad. Ugyon rendelkezés
az általános magánjogban nincs. Ott a forgalom
nem olyan gyors, létkető, mint kereskedelmi jogban,
nincs szükség ilyen gyors eszekzésre, ellenkező is a
magánjog lassú, filozofáló természetével.

Ugyon idő mely alatt a rendelkezésre
bocsátás joghatállyal eskövölhető, nem attól az
időponttól esámitandó, amikor a vevő a kibe-
menőt a fuvarosától tényleg átveszi, hanem a H.T.

345. §-a értelmében a dolgot természetéhez képest is a
szere idejéről, midőn a küldeményre megérkezettől
a nevő értesítés lett és így szere helyetté jutott, hogy
az írnival rendelkezessék. (Kassai T. Grill-féle Dönt-
vénytar IV. Kereskedelmi jog §. 457. l.)

Az íri rendelkezésre bocsátásnak o-
lyannak kell lenni, hogy azok felett az eladó-
lábas rendelkezessék is, nem felet meg ezen feltételek-
nek a levélbeni rendelkezésre bocsátás, ha az íri va-
lamely részben a nevő néven és részére volt borki-
tározva és ez nem intéskedett az íriant, hogy az
eladó az íri felett tényleg rendelkezessen. (K.
Grill-féle Döntvénytar IV. 450. l.)

Az oly íri, mely természeténél fog-
va gyors rendelkezésnek van kitéve, a megérkezés után
azonnal lábon átveendő és megvizsgálendő, ezért
a megérkezés utáni csak 3-ik napon megvizsgált
díjazás, vagy pedig fiatal kukorica írinak rendel-
kezésre bocsátása elkerült. (K. Grill-féle Döntvény-
tar IV. 453. l.)

Ha a nevő akként rendelkezett, hogy

az eladó a megvett árut ne neki, hanem egy harmadik személynek küldje, és nem menti fel őt az alól, hogy a más helyre küldött árut az átvétel alkalmával megvizsgálják és a minőségi hiányokat az eladóval azonnal közöljék. (F. Grill-féle Döntvénytár XIV. 645. b.)

A megörzési köteletség csupán az átvett áruira terjed ki, de nem terjed ki az át nem vett, hanem minőségi hiány folytán rendelkezésre bocsátott áruira. (F. Grill-féle Döntvénytár XIV. 644. b.)

A nő az eladó utasítása dacára sem köteles a rendelkezésre bocsátott árut az eladónak visszaküldeni, hanem megfelel a köteles gondosságnak, midőn az árut az eladó további intézkedéséig megőrzi. (F. Grill-féle Döntvénytár XIV. 455. b.)

Ha a nő a romlásnak kitett árut azután adotta el, hogy az eladó az áruval rendelkezni kívánt, az áruval mint sajátjával nem rendelkezik, a vételárát megfizetni nem köteles. (F. Grill-féle Döntvénytár XIV. 455. b.)

A H. T. 347. §-nak 3-ik bekezdése nem írja elő azt, hogy a rendelkezésre bocsátott áru csak akkor adható el, ha az áru megértéséckor van romlás veszélyének kitéve, hanem az áru eladását megengedi akkor is, ha az áru az örökös kötelezettség ideje alatt van a romlás veszélyének kitéve. (H. Grill-féle Döntőgyűjtemény VI. 410. l.)

Megromlott áruinak sem tözsdái, sem pirosi ára nincs, a H. T. 347. §. értelmében szabad kérelből el nem adható.

A rendelkezésre bocsátás jogossága esetében a revőnek a H. T. 347. §-ban megssabott megörökös kötelessége is az ebből folyó felelőssége, csak addig az időpontig terjeszthető ugyan ki, amíg az eladó abba a helyzetbe jut, hogy az áru felől rendelkezhetik; ebből okosorion folyik, hogy az eladó az ő rendelkezési késedeelmével okozati összefüggésben álló károkat megtérítését a revőtől nem követelheti: ez azonban nem mentesíti a revőt az eladó oly kározaik megtérítése alól, amelyekket a revőnek az eladó rendelkezésére bocsátott, de még a revő örökösében lé-

vő áru leserelés és elaktarozása könnyen tanúsított nagy fokú könnyelműsége és gondatlansága idevett elő: 550. sz. 8. 4.

A kereskedelmi törvény 346.-347. §§-ai nem alkalmasok arra az esetre, ha az eladó nem a megrendelt árut, hanem más, vagyis eljárt szállít amolyan a megrendelt áruhoz való szemlétető különbségénél fogva az eladó jóhiszeműleg nem tekinti fel, hogy a vevő azt elfogadja.

Összes megtekintés mellett vételre vonatkozik a Kúriaának a Pbj. 1994/1932 sz. határozata.

Összes megtekintés mellett kötött vétel alatt azt kell érteni, ha a vevő a megrendelt áru lényeges tulajdonságai tekintetében közvetlen észlelés útján megfelelő tájékozódást szerzett és az ígyletet ezen az alapon kötötte meg.

Gyakorlati okokból nézve a hűségességességét gyakran előfordul az az eset, hogy az eladó assal érvel, hogy a vevőnek tudnia kellett, a vételéből, hogy a garantált minőségnek nem felel meg. Ez esetben a vevő minőség kifogásának helyét kell adni, mert nem az a fontos, hogy a vevő a vé-

telára való tekintettel minő következeseket vonhat le, hanem az, hogy az eladó milyen minőségi kikötést vállalt.

A T. j. 1383. § szerint oly hiány miatt amelyet a vevő a vásárlás megkötésekor ismert, az eladó nem sárvatol. Oly hiány miatt pedig, amely a vevő előtt súlyos gondatlanság miatt maradt ismeretlen, az eladó csak akkor sárvatol, ha a dolgnak kikötött tulajdonsága hiányzik, vagy ha az eladó a dolog hiánytalanságáért jótállott, vagy a hibát előzőleg elhallgatta. Hasonló szabály hiányzik a kereskedelmi jogból. Ez pedig oly fontos jogpolitikai elv, hogy a vásárlás kötésénél a megfelelő gondosság kivételével a vevő részéről nem mellőzhető a kereskedelmi jogban. Ez áll egyedi és faji vételek egyaránt.

Az az eladó, aki a dolog hibátlan voltaért jótállott, csak oly hibákért nem sárvatol, amelyet a vevő a vásárlás megkötésekor ismert, ellenben minden olyan hibáért sárvatol, amely a vevő előtt bár mely okból ismeretlen volt. 1848 S. H. Russalowsky: Kereskedelmi jog jogszabályai. 343. l.

Messzik most, hogy a revő szavatossági hiány miatt miféle jogokat igényesíthet.

Ha az iró a kikötött, vagy törvényes kelleknek meg nem felel, a revő 1). az ügylettől elállhat, 2). követelheti a vételár lezállítását, 3). a szerződés teljesítésének a követelését, 4). nem-teljesítés miatt kártérítést követelhet. Ugyanazon jogai vannak biztosítva a revőnek az általános magánjogban is. Ha nem jogot maga a H. T. állapít meg. Ez negyedik rész az iróadalomban. A H. T. j. 1385 § második bekezdése szerint egyedileg meg nem határozott adólag revője követelheti, hogy az eladó a hiányos adólag helyett hiánymenteset szolgáltatasson. A H. T.-ben a revőnek a jogáról szó nincs.

A szerződés teljesítésének a követelés teljesítési kötelezettség. Hogy mégis a kellekszavatossági jogok köze van sorolva a magánjogban is in-
dokoltt jus variandi és a rövid elővétel szempontjából célszerű. Kurren is iólesorozza, hivatkozva a Kúriának 5639/1915 sz. határozatára.

Ügyeskedelmi ügyletnek minősülő adó-

vételről mincsem ugyan kívánva annak a kikötés, hogy a revő a dolog hiányának helyrehozatalát az eladó-tól követelhesse, vagy, hogy az eladó a hiány önkéntes kijavítása által a vétel fölborításának eljött re-hesse. Amás a vétel fölborításának jogait kívánó on-nak a helyreállításnak csak addig lehet helye, amig nem telt el az az idő, amely alatt az eladó teljesí-teni jogosítva van.

Kez a nagy jelentőségű és könnyen helyrehozható hiány esetében a kötelezettség teljesítésére né-re irányadó jóhiszeműség és méltányosság követelmé-nyeinél fogva a revő a hiány helyrehozatalát, fel-bontási jogának gyakorlásával nem gátolhatja meg.

Az előbb felsorolt jogok a revőt nagylagosan illetik meg. Ha valamelyik jogot válassz-totta, ezzel még nem mondott le a többi jogáról. A választás őt csak akkor köti ha az eladóval erre nére megegyezett, vagy a bíróság is revőt követelmé-kes kértet jogerősen elmarasztalta.

A revő hiányos teljesítés esetében a K.T. 348. §-a értelmében a teljesítés megismétlését nem köze-

telkesi. (Yt. Grill-féle Döntvénytar. XII. 454. b.)

Az árlesszállítás iránti igény érvényesítése esetében a revő köteles bizonyítani, hogy az ári nem volt megfelelő. (Yt. Grill-féle Döntvénytar. XII. 458.)

Az ári megfelelő voltát sibileg az eladónak kell bizonyítani. Ubban az esetben azonban, a revőre hárul a bizonyítás, ha ő az árit mint a szerződésnek megfelelőt áította, vagy azt vitatja, hogy az árinak különös tulajdonságokkal kell lennie.

Is a körülmény, hogy az eladó az ári jogszáját felőri jótállást vállalt és hogy ennek alapján az ári hiányait egy felőren belül kijavítandó tartozik, nem fosztja meg a revőt a Yt. T. 348§-án alapuló, attól a jogától, hogy az árit, amennyiben az sokkalatos hibában sönvea, az eladónak rendelkezésére bocsássa, illetve, az ügylettől elálljon. (Yt. Grill-féle Döntvénytar. XIV. 458. b.)

A revő, aki a rendelkezésére bocsátott árit könyvszeriségből használja az által (tekintettel a rendelkezésre bocsátástól elállottnak nem tekinthe.

tő. (H. Grill-féle Döntvénytar. XVI. 413. l.)

A rovó, aki a kifogásolt és rendelkezésére bocsátott gépet kényesítő szükség nélkül rendelkezésére és állandóan használja: az ügylettel el nem állhat, hanem a H. T. 348. §-ában a rovó részére biztosított jogok közül legfeljebb a vételár aránylagos beszállítását veheti igénybe. (H. Grill-féle Döntvénytar XVI. 413. l.)

Pékány gyakorlati kérdést említék még fel a rovó jogait illetőleg. A rovónek megterítendő a vétel tárgyának fenntartásával járó költségei.

A bírói gyakorlat szerint ha a rovó az állatokot használja, úgy a fenntartással járó költségek ezzel kompenzálódnak.

Ugyott eladott több dolog kellekhiányossága esetén a kereskedelmi joglars is a T. j. 1322, alkalmassandó:

Felmerült az a kérdés, hogy elállás esetében az árú visszaadása, illetve a vételár visszafizetése tekintetében melyik lesz a teljesítési hely. A T. j. 1384 §-szerint a dolgot az eladónak ott kell át-

vanis ahol a hiány kitűnése idejében volt. Dr. Schwantz Tibor szerint a kereskedelmi jogban a te-
híntetben az általános szabályok irányadóak.

A kereskedelmi jogban a vevő kö-
vetelhet árleszállítást akkor is, ha a hiányos á-
rut tovább adja és a tényleges értéknél többet
kap érte, sőt még akkor is, ha az árú óly ál-
csón vette, hogy a hiányos áru tényleges értéke
még mindig nagyobb mint a vételár.

Az árleszállításnál a kereskedelmi
jogban is a relatív mód alkalmazandó. Ellen-
kező nézetben van Nagy Ferenc.

Hínterítési kötelezettség terheli mint
az egyedi, mint a faji vétel esetében az eladót.

A vevő az eladónak felelős azon
költségeket, amelyeket az által okozott, hogy az
árú minőségi hiányok miatt alaptalanul kifor-
gósolta és ennek folytán azt az eladó szakér-
tővel megvizsgáltatta. (Yb. Grill-féle Döntésrajzár
XIII. 645. b.).

A kereskedelmi jogban nincs külön

szabályozva a szavatosság kezdete. Kerner a T. f. 3-ától kiindulva a kereskedelmi jogban is a hámszájly átállásának időpontjától kezdve számítják.

A kereskedelmi jogban is diszpozitív szabály a helleksavatosság.

A novó siri elleni kifogásának nincs helye, ha a hiányokat az átételtől számított hat hónap után fedesi fel, vagy ha az eladót a kifizetés az átételtől számított hat hónap alatt nem értesíti.

A kereskedelmi törvény 349. §-ban meghatározott hat havi kifogásolási idő kezdete az árának tényleges átételtől számított. 136. Grill-féle Döntvénykör IV. 459. b.)

Még akkor az esetben is ha az árának rejtett oly hiányai vannak, amelyek az átételtől azonnal fel nem ismerhetők, a novó az eladót csakról a hiányokról, mikélyt azok föl ismerhetőkké váltak azonnal, de mindenképpen a T. f. 349§-ban meghatározott határozott lo-

telle előtt tartozók irásitoni. (K. Grill-féle Dönt-
vények IV. 458. l.).

Amikor a felek az eladó felelőssé-
gének a tartományt szerződésel megállapították, az
átvétel és a kifogásolás véghatárideje a megállapi-
tott időtartam végével csak egybe, mikor kért az
azú hiányaira alapított kereseti jog előrítése és
időtartam lejártával kezdődik. (Kassai T. Grill-fé-
le Döntvények VIII. 648. l.).

A vétel szerződésben vállalt az a mel-
lel kötelezettség, hogy a szállított gép jószágként egy öv-
jótállást vállal a dolog természeté szerint azt jelen-
ti, hogy egy öven belül felmerült hibákat az eladó
saját költségén kijavítani köteles, mire vonatko-
zó kereseti jog nem övül el hat hónap alatt. (K.
Grill-féle Döntvények VI. 412. l.).

Legnagyobb eltérés az általános
magánjogban és a kereskedelmi jogban szabályo-
zott kellekésavatosság között, a kellekésavatossági jogok
gyakorlásának előfeltételénél mutatkozók.

A vért és átvett övít haladéktá-

lanul megvizsgálni tartozik. A vizsgálatot mikélyt lehetséges azonnal meg kell ejteni. Ha a vizsgálat a kikötött vagy törvényes kelleknek hiányát deríti ki, erről a körülményről a revő köteles az eladót azonnal értesíteni. A szavatosságnak ily vizsgálási feltételei az általános magánjogban nincsenek.

A kereskedelmi jogban az értesítés elmulasztása azt vélelmezi, mintha a revő kifejezetten megfelelőnek ismerte volna el az árut.

A kereskedelmi jogban is kivétel a rejtett hiba esete. Rejtett az a hiba, amelyet a rendszeres üzleti kezelés szerint a nyombari megvizsgáláskor felismerni nem lehetett. Ugyon rejtett hiány miatt a hat hónap eltelte után is szavatol az eladó, de csak abban az esetben, ha a revő a hiba felfedezése után azonnal kiad értesítést.

A revő szavatossági jogait örömszitheti kifogás és kereset útján. Kifogást emel a revő akkor, amikor az eladó tőle a vételőirfizetést, vagy az átvettelt keresettel követelheti. A kifogásnak előfeltétele a haladéktalan megviss-

gálás és intézés

Az általános magánjogban kifogás újram csak egy esetben lehet érvényesíteni a kellek-szarvatoságról eredő jogot. Az 1404 § szerint, ha a vevő a kellek-szarvatoságról intéseti az eladóat az el-örvilek behövetkésése előtt, kifogásként a kellek-szarvatoságról eredő jogát a kereset elörvilek után is érvé-nyesítheti. A kereskedelmi jogban kifogásnak csak hat hónapon belül van helye, tehát egészen ellen-késően mint a magánjogban.

Dolgozatomban folyamán több helyen fordult elő, hogy a vevő követelést követelhet és a követelés möve is különböz. Lassuk eseket itt egy-más mellé állítva.

A H. T. 348 § szerint a vétel fellomtasá és
intessállitás esetében a pozitív intessitét követelheti
a vevő.

A T. j. háram minősítő körülmény
esetében (Ha az eladó a dolog hiánymentességét
jótállat, vagy a hiányt a vevő előtt családul elhall-
gatta, vagy a hiány az eladót terhelő teljesítési kö-

teljesítésig oly megfontelésből ered, amely az eladó terhére nem róható) rája a pozitív interessét, a súlyos felelősséget az eladó terhére.

Még tehát a kereskedelmi jogban a felelősséget illetőleg általános szabály a pozitív interesse, az általános magánjogban az kivétel.

A T. j. 4394 § szerint vétel felbontás esetén a vevő a negatív interessét követelheti.

A T. j. szerint két esetben követelhet kéredelemből eredő kártérítést a vevő. Ha hiányos díolog helyett hiánytalanat szállít, az a szállítás akkor történik, amikor már az eladó teljesítési közelemben van. (1390 §). Másodszor, ha hiánymentes díolog szállítását követeli a vevő és egyben a kéredelemből eredő kártérítést. (1400. §.)

A kellekiszavatosságnak a magánjogban és kereskedelmi jogban foglalt szabályaitól eltérő az állatszavatosság. Az 1933. T. t. c. a kellekiszavatosság szabályait a lo, szamár, öszvér, szarvasmarha, lóvaly, juh, kecske és sertés adás-vétele esetében eltérő módon szabályozza.

A szavatosság előfeltétele - mint látjuk - az, hogy a dolog hiányossága a szolgáltatást megelőző időből eredjen. A törvény az egyes állatbetegségek esetében vélelmeket állít fel, hogy az egyes állatbetegségeknek kitörésükig meghatározott időre volt szükség a baj kifejlődésére. Ha az állatnál hamarosan mutatkozik a betegség, bizonyos, hogy az a baj még volt az állatban a vétel előtt, felőve, hogy a betegség olyan, amelynek kitöréséhez hosszabb idő kell.

Legfőbb eltérés, hogy kellekhiány esetében a vevő nem követelhet árleszállítást, hanem csak a vétel fölbonthatását és fajlagos vétel esetében hibátlan állat szállítását. 6. §.

Az eladó a tényleges átvételtől számított hat héten belül felel az állat egésziségéért. Az állatszavatosság is dispositív szabály. A 15. § szerint szavatosságot kizáró, vagy korlátozó kikötés hatálytalan, ha az eladó a hibát valóraul elhallgatja.

A vevő szavatosságból eredő követelésre a szavatossági idő elteltétől számított 15 nap alatt érvel.

A törvény 19.§ szerint az állatszávatosság rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha az ügylet akár az eladóra, akár a vevőre nézve kereskedelmi ügylet.

A törvényhöz kötött ügyleteknél a kellek-szávatosság ismét eltérő módon van a törvényjogban szabályozva.

Dolgozatokhoz használt forrásmunkák:

Dr. Almásy Antal: Kötelmi jog. Budapest, 1939.

Bizálati vélemények a magyar polgári törvénykönyv
törvényjavaslataihoz. (Magyar jogász-
egyleti értekezések). Budapest, 1914.

Grill-féle Döntésnapár.

Grosschmid Béni: Tejesetek kötelmi jogunk körülől
Budapest, 1932.

Ugecdiú Lajos: A német kereskedelmi törvény.
Budapest, 1865.

Undoklás a polgári törvénykönyv törvényjavaslatai-
hoz. Budapest, 1902.

Dr. Kunetz Ödön: A magyar kereskedelmi-és váltó-
jog vizsgálata. Budapest, 1938.

Márkus: Telső bíróságaink elvi határozatai. IV.

Dr. Nagy Ferenc: A magyar kereskedelmi jog kéziköny-
ve. Budapest, 1901.

Dr. Neumann Árpád: A magyar kereskedelmi tör-
vény magyarázata. Budapest, 1892.

Dr. Kissalowski Endre: A kereskedelmi jog jogszabá-

lyai. Budapest, 1933.

Dr. Reitsor Béla: A teljesíteséi és szavatossági szabályok
részoraja a törvényekben. (Yogászegyleti
élekezés). Budapest, 1913.

Dr. Schwartz Tibor: A kereskedelmi vétel jogszabályai.
Budapest, 1933.

